

แนวทางการสอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสซิกา
(Investigation guideline for Zika virus infection)

8 สิงหาคม 2559

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แนวทางการสอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสซิกา	
วัตถุประสงค์การสอบสวนโรค	1
เงื่อนไขการออกสอบสวนโรคและควบคุมโรค	1
การดำเนินการเมื่อพบผู้ป่วยยืนยัน ผู้ป่วยสงสัย หรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ จากเชื้อไวรัสซิกา	2
การค้นหาผู้ป่วยเชิงรุกและเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ	3
วิธีเก็บตัวอย่าง	5
การนำส่งตัวอย่าง	6
เป้าหมายการควบคุมโรค เมื่อพบผู้ป่วยยืนยัน หรือผู้ป่วยสงสัย	7
การจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรค	7
การป้องกันตนเองของผู้สอบสวนโรค	8
แนวทางการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข กรณีโรคติดเชื้อไวรัสซิกา	
วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคติดเชื้อไวรัสซิกา	10
ขอบเขตงานในแต่ละระดับของ ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ	10
ผังบัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ด้านสาธารณสุข กรณีโรคติดเชื้อไวรัสซิกา	12
ภาคผนวก	
แบบสอบสวนผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสซิกา	
แบบสำรวจลูกน้ำยุงลาย	

แนวทางการสอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสซิกา (Investigation guideline for Zika virus infection)

พจนาน ศิริอารยาภรณ์ โรม บัวทอง และอรทัย สุวรรณไชยรบ
สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

วัตถุประสงค์การสอบสวนโรค

1. เพื่อสอบสวนหาสาเหตุ และวิธีแพร่โรคของกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคซิกา
2. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ของเชื้อ Zika virus ที่ได้จากการสอบสวนโรค
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการควบคุม และป้องกันโรค

เงื่อนไขการออกสอบสวนโรคและควบคุมโรค

โรคติดเชื้อไวรัสซิกา มีเงื่อนไขการออกสอบสวนโรคและควบคุมโรค ดังนี้

1. ระดับตำบลและอำเภอ

ในกรณีพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI) จนถึง ผู้ป่วยยืนยัน (confirmed case)

2. ระดับจังหวัด

ในกรณีพบผู้ป่วยสงสัย (suspected case) ผู้ป่วยยืนยัน (confirmed case) หรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ (asymptomatic infection) ในจังหวัด โดยร่วมลงสอบสวนและควบคุมโรค จนกว่าจะสิ้นสุดการระบาด

3. สำนักงานป้องกันควบคุมโรค และ ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง

ในกรณีพบผู้ป่วยยืนยัน (confirmed case) หรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ (asymptomatic infection) ในจังหวัดที่ไม่เคยพบผู้ป่วย และในอำเภอใหม่ของจังหวัดเดิม

4. สำนักโรคระบาดวิทยา และ สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง

ในกรณีพบผู้ป่วยยืนยัน (confirmed case) หรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ (asymptomatic infection) ในจังหวัดที่ไม่เคยพบผู้ป่วย ส่วนกรณีที่พบผู้ติดเชื้อไวรัสซิกา ในอำเภอใหม่ของจังหวัดเดิม ให้พิจารณาเป็นรายการกรณี

หมายเหตุ การสิ้นสุดการระบาด หมายถึง ไม่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ นับจากวันพบผู้ป่วยรายสุดท้ายของอำเภอครบ 28 วัน โดยแยกเป็น

- 1) กรณีที่ผู้ป่วยรายสุดท้ายเป็นผู้ที่มีผลตรวจพบเชื้อ (คือ ผู้ป่วยยืนยัน และผู้ติดเชื้อที่ไม่แสดงอาการ) ให้นับจากวันที่ได้รับผลตรวจในครั้งแรกแทนวันพบผู้ป่วย
- 2) กรณีที่ผู้ป่วยรายสุดท้ายเป็นผู้ป่วยสงสัย (ซึ่งเป็นผู้ที่มีอาการเข้าได้กับ PUI และอยู่ในพื้นที่เดียวกับผู้ป่วยยืนยัน แต่ไม่ได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ) ให้นับจากวันแรกที่พบผู้ป่วย

การดำเนินการเมื่อพบผู้ป่วยยืนยัน ผู้ป่วยสงสัย หรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ จากเชื้อไวรัสซิกา

1. สัมภาษณ์ผู้ป่วยตามแบบสอบสวนโรคซิกา (ภาคผนวก) โดยเน้นประวัติเดินทางของผู้ป่วยทั้งก่อนและหลังป่วย โดยรวมถึงการเดินทางในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องออกนอกพื้นที่ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของผู้ที่อาจเป็นแหล่งโรคหรือผู้ที่ได้รับการแพร่โรคหลังจากผู้ป่วยเริ่มมีอาการ เพื่อนำไปกำหนดพื้นที่ในการสอบสวนและควบคุมโรค นอกจากนี้ยังมีส่วนของการถามอาการผู้ป่วยอย่างละเอียด การกลุ่ม/สรุปประเภทของผู้ป่วย และการเชื่อมโยงกับผู้ป่วยรายอื่นในกรณี que ผู้ป่วยคนนั้นเป็นผู้สัมผัสของผู้ป่วยรายใดรายหนึ่ง
2. เก็บตัวอย่างผู้สัมผัสในครอบครัว หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีอาการเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคที่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนเดียวกับผู้ป่วย
3. ประสานทีมควบคุมโรคในการสำรวจและกำจัดลูกน้ำ รวมทั้งยุงตัวแก่ในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ รวมถึงพื้นที่อื่นๆ ที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำภายหลังจากเริ่มมีอาการป่วย โดยเฉพาะในระยะ 5 วันแรกหลังเริ่มป่วย
  - a. ในการสำรวจและกำจัดลูกน้ำในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ รวมทั้งที่ทำงานหรือโรงเรียน ควรใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นหลักในการดำเนินการ โดยระดมเจ้าหน้าที่(อาจร่วมกับบอสม.) จากพื้นที่อื่นๆ มาร่วมดำเนินการ เนื่องจากภายหลังจากเริ่มสอบสวนโรคและค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม มักพบผู้ป่วยมากกว่าหนึ่งหมู่บ้าน หรือบางครั้งพบในหลายตำบล
  - b. การพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดยุงตัวแก่ในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ ในระยะแรกของแต่ละอำเภอ ควรขอให้เจ้าหน้าที่จากศูนย์ควบคุมป้องกันโรคนำโดยแมลงที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับทีมพ่นสารเคมีฯของพื้นที่ โดยให้มีการสอนในขณะปฏิบัติงานร่วมด้วย
4. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (Emergency operation center; EOC) โรคติดเชื้อไวรัสซิกา (ดูรายละเอียดใน “แนวทางการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข กรณีโรคติดเชื้อไวรัสซิกา”) ระดับอำเภอ โดยอาจร่วมกับการจัด EOC ระดับจังหวัดในกรณีที่เห็นสมควร เพื่อให้มีการระดมบุคลากรและทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ มาร่วมกันดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
5. จัดให้มีการทบทวนความรู้
  - a. ทบทวนทักษะการสำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลายของเจ้าหน้าที่และบอสม. ในพื้นที่ โดยทีมจากเขตหรือส่วนกลาง ซึ่งสามารถทำได้ขณะที่ทำงานร่วมกัน
  - b. อบรมทีมพ่นสารเคมีกำจัดยุงในพื้นที่ซึ่งมักจะทำได้หลังจากสัปดาห์แรก เนื่องจากช่วงแรกเน้นการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างรวดเร็ว ร่วมกับการจัดระบบต่างๆให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพก่อนเมื่อระบบต่าง ๆ เริ่มเข้าที่แล้วควรริบจัดอบรมเพื่อใช้โอกาสนี้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการพ่นสารเคมีฯแก่ทีมที่รับผิดชอบงานนี้ของพื้นที่ เนื่องจากยังต้องมีการดำเนินการต่อเนื่องอีกหลายสัปดาห์ จนกว่าจะพ้นระยะระบาด

6. สำรวจและกำจัดลูกน้ำในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่กระจายโรคในวงกว้าง
  - a. โรงพยาบาลในอำเภอที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่
  - b. โรงเรียนในตำบลที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ และโรงเรียนประจำอำเภอซึ่งเป็นแหล่งรวมของนักเรียนจากหลายตำบล
  - c. วัดในหมู่บ้านที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่และหมู่บ้านใกล้เคียง

การค้นหาผู้ป่วยเชิงรุกและเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

เมื่อพบผู้ป่วยยืนยัน (confirmed case) หรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ (asymptomatic infection) ต้องทำการค้นหาผู้ป่วยเชิงรุกในประชากรกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ เพื่อศึกษาทิศทางของการกระจายโรค และกำหนดขอบเขตการควบคุมโรคในระยะแรก

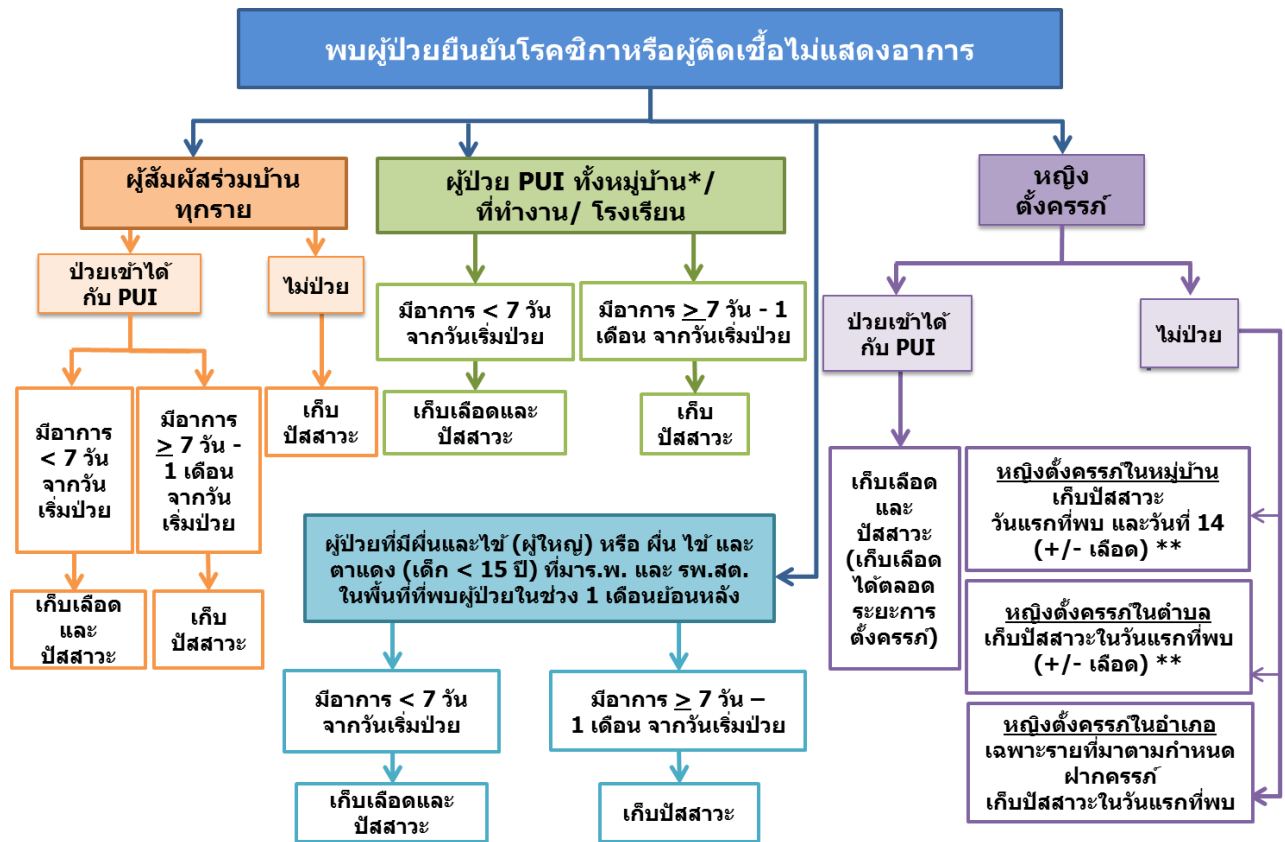
1. ผู้ที่อยู่ในบ้านเดียวกับผู้ป่วยหรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ
  - a. สมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีอาการ เก็บปัสสาวะส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัส Zika โดยวิธี RT-PCR
  - b. สมาชิกในครอบครัวที่มีอาการเข้าเกณฑ์ PUI (ดูนิยามใน “แนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสซิกา”) ดำเนินการเก็บตัวอย่างดังนี้
    - i. หากพบผู้ที่มีอาการในระยะน้อยกว่า 7 วันแรกนับจากวันเริ่มป่วย เก็บเลือด (plasma) และปัสสาวะ (urine) เพื่อส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัส Zika โดยวิธี RT-PCR⁽¹⁾
    - ii. หากพบผู้ที่มีอาการในระยะตั้งแต่ 7 วัน – 1 เดือนนับจากวันเริ่มป่วย หรือไม่ทราบวันเริ่มป่วย ให้เก็บเฉพาะปัสสาวะ เพื่อส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัส Zika โดยวิธี RT-PCR⁽¹⁾
2. ค้นหาผู้ที่มีอาการเข้าเกณฑ์ PUI ในทั้งหมู่บ้าน (ส่วนพื้นที่ในเขตเทศบาล/ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ใช้เป็นรัศมีอย่างน้อย 100 เมตร) โรงเรียน หรือที่ทำงานเดียวกัน หรือทำกิจกรรมในสถานที่เดียวกัน กับผู้ป่วยหรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ โดยการลงสำรวจในพื้นที่ ซึ่งมักทำไปด้วยกันกับกิจกรรมการสำรวจและทำลายลูกน้ำยุงลายในหมู่บ้านช่วง 5 วันแรกในการควบคุมโรคหลังพบผู้ป่วย การเก็บตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ
  - a. คนทั่วไปซึ่งมีอาการเข้าเกณฑ์ PUI เก็บเหมือนข้อ 1b.
  - b. หญิงตั้งครรภ์ซึ่งมีอาการเข้าเกณฑ์ PUI เก็บปัสสาวะเหมือนในข้อ 1 b. ส่วนการเก็บเลือดไม่จำเป็นต้องอยู่ในระยะ 7 วันแรกหลังป่วย แต่สามารถเก็บได้ตลอดระยะเวลาการตั้งครรภ์ (เนื่องจากในหญิงท้องบางรายสามารถมีภาวะ viremia อยู่เป็นเวลานาน⁽²⁾)
3. ค้นหาผู้ป่วยจากข้อมูลของผู้ที่มาโรงพยาบาลในอำเภอซึ่งเป็นที่อยู่ของผู้ป่วยยืนยัน และจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่อยู่ในตำบลเดียวกับที่ตั้งของหมู่บ้านผู้ป่วยยืนยัน
  - a. ค้นหาผู้ที่มีอาการผื่นร่วมกับมีไข้ ย้อนหลังไปประมาณ 1 เดือน นับจากวันเริ่มป่วยของผู้ป่วยรายแรกที่มีข้อมูลในขณะนั้น และนำบัตรผู้ป่วยนอก หรือเวชระเบียนผู้ป่วย (ในกรณีที่ผู้ป่วยใน) มาทบทวนอาการป่วย เพื่อหาผู้ที่เข้าเกณฑ์ PUI โดยใช้เกณฑ์ไข้และผื่นในผู้ใหญ่ ส่วนในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ใช้เกณฑ์ไข้ ผื่น และตาแดง

- b. เมื่อได้รายชื่อและที่อยู่ของผู้ที่เข้าเกณฑ์ PUI แล้ว ให้จัดทีมลงไปสัมภาษณ์ที่บ้านผู้ป่วยเหล่านั้น เพื่อดูว่าน่าจะเป็นโรคอื่น หรือมีความเป็นไปได้ที่อาจติดเชื้อโรคชิก้า ในกรณีพิจารณาแล้วว่าไม่ได้มีประวัติหรืออาการที่เข้าได้กับโรคอื่นชัดเจน ให้เก็บตัวอย่างเหมือน PUI (ตามแนวทางในข้อ 2)
4. การเก็บตัวอย่างส่งตรวจจากหญิงตั้งครรภ์ (ที่ไม่มีอาการ) ในอำเภอที่พบผู้ป่วยยืนยัน โดยแยกเป็น
- a. ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกับที่มีผู้ป่วยยืนยันหรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ (หรือรัศมี 100 เมตรในกรณีของเขตเทศบาล/ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) เก็บตัวอย่างปัสสาวะ ในวันแรกที่พบ และในวันที่ 14 รวมถึงอาจพิจารณาเก็บตัวอย่างเลือด (plasma)* เพื่อส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัส Zika โดยวิธี RT-PCR
- b. ผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลเดียวกับผู้ป่วยยืนยันหรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ เก็บตัวอย่างปัสสาวะ ในวันแรกที่พบ และอาจพิจารณาเก็บตัวอย่างเลือด (plasma)* เพื่อส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัส Zika โดยวิธี RT-PCR
- c. ผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเดียวกับผู้ป่วยยืนยันหรือผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ เก็บตัวอย่างปัสสาวะ เพื่อส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัส Zika โดยวิธี RT-PCR สำหรับกลุ่มนี้ ไม่จำเป็นต้องเก็บตัวอย่างทุกราย แต่เก็บเฉพาะในหญิงตั้งครรภ์ที่มาโรงพยาบาลตามกำหนดฝากครรภ์ ในช่วงที่ยังอยู่ในระยะควบคุมโรคของอำเภอนั้น ๆ
5. การค้นหาผู้ป่วยในโรงเรียนที่อยู่ในตัวอำเภอ

ในช่วงสัปดาห์ที่สองหรือสามของการสอบสวนควบคุมโรค เมื่อกิจกรรมในกลุ่มเป้าหมายหลัก (กลุ่มต่าง ๆ ในข้อ 1-4) เริ่มทำได้ดีพอสมควรแล้ว อาจพิจารณาค้นหาผู้ป่วยในนักเรียนของโรงเรียนที่อยู่ในตัวอำเภอ ซึ่งควรทำร่วมกับการสำรวจและทำลายลูกน้ำยุงลายเช่นกัน โดยมีจุดประสงค์คือ เพื่อตรวจจับการระบาดที่อาจจะมีอยู่แล้วในกลุ่มนี้ และรีบดำเนินการควบคุมโรค เนื่องจากโรงเรียนในตัวอำเภอมักเป็นที่รวมของนักเรียนจากหลายตำบลของอำเภอนั้น ๆ หากปล่อยให้เกิดการระบาดจะทำให้การสอบสวนและควบคุมโรคมียุ่งยากยิ่งขึ้น สำหรับการเก็บตัวอย่าง ดำเนินการเหมือนกลุ่ม PUI (ตามแนวทางด้านบน ในข้อ 2)

หมายเหตุ ในกรณีที่ประเมินว่าน่าจะมีการระบาดเป็นวงกว้างในพื้นที่มาแล้วระยะหนึ่งก่อนที่จะตรวจพบผู้ป่วยรายแรก อาจพิจารณาให้เก็บเลือดหญิงตั้งครรภ์ในหมู่บ้านหรือตำบลเดียวกับผู้ป่วยยืนยันส่งตรวจทุกราย เนื่องจากในหญิงตั้งครรภ์บางรายอาจพบเชื้อในเลือด แต่ไม่พบในปัสสาวะ โดยที่สามารถพบเชื้อในเลือดได้เป็นเวลานาน และยังสามารถแพร่เชื้อได้ตลอด

รูปที่ 1 การค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม และเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ กรณีพบผู้ป่วยยืนยันหรือผู้ติดเชื้อไม่แสดงอาการ

* กรณีที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ให้ค้นหาผู้ป่วย PUI ในรัศมี 100 เมตร

** ในกรณีที่ประเมินว่าน่าจะมีการระบาดเป็นวงกว้างในพื้นที่มาแล้วระยะหนึ่งก่อนพบผู้ป่วยรายแรก พิจารณาเก็บเลือดหญิงตั้งครรภ์ ในหมู่บ้านหรือตำบลเดียวกับผู้ป่วยยืนยันส่งตรวจทุกราย เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์บางรายอาจพบเชื้อในเลือด แต่ไม่พบในปัสสาวะ โดยที่สามารถพบเชื้อในเลือดได้เป็นเวลานาน และยังสามารถแพร่เชื้อได้ตลอด

วิธีเก็บตัวอย่าง

1. Plasma (พลาสมา) ให้เจาะเลือดใส่หลอด EDTA ประมาณ 5 มิลลิลิตร ปั่นแยกเอาน้ำเหลืองพลาสมา ใส่หลอดพลาสติกเล็ก แบ่งเป็น 2 หลอด (เมื่อพบผู้ป่วยยืนยันในอำเภอแล้ว ให้ลดเหลือ 1 หลอด) หลอดละไม่ต่ำกว่า 0.5 มิลลิลิตร ติดฉลากชื่อ-สกุล อายุ ชนิดตัวอย่างและวันที่เก็บตัวอย่าง

หลอด EDTA (ฝาม่วง) ใช้สำหรับเก็บเลือดส่งตรวจ

2. **Urine (ปัสสาวะ)** ให้เก็บตัวอย่างปัสสาวะ ไม่ต่ำกว่า 30 มิลลิลิตร บรรจุในกระปุกพลาสติกสะอาด หรือ ปลอดภัย แบ่งเป็น 2 กระปุก (เมื่อพบผู้ป่วยยืนยันในอำเภอลแล้ว ให้ลดเหลือ 1 กระปุก) กระปุกละ 10-15 มิลลิลิตร ปิดฝาให้แน่น และ sealed ขอบฝาด้วยพาราฟฟิน หรือ เทปกาว ใส่ถุงพลาสติก หรือถุงซิปล็อก อีก 2 ชั้น แยกเป็นรายบุคคล ติดฉลากชื่อ-สกุล อายุ ชนิดตัวอย่างและวันที่เก็บตัวอย่าง

ควรใช้กระปุกปลอดภัยแบบฝาเกลียวเพื่อป้องกันตัวอย่างหก ระหว่างนำส่งห้องปฏิบัติการ

ห้าม ใส่กระปุกปัสสาวะของผู้ป่วยหลายคนในถุงเดียวกัน

3. **Saliva (น้ำลาย)** ให้บ้วนใส่กระปุก sterile ปริมาณ 1 – 5 มิลลิลิตร ให้เก็บในช่วงแรกของการป่วยไม่เกิน 7 วันหลังเริ่มป่วย และเก็บในกรณีที่ไม่สามารถเก็บเลือดได้ หรือในกรณีหญิงตั้งครรภ์ ที่สงสัยมาก
4. **CSF (น้ำไขสันหลัง)** เก็บใส่ภาชนะปลอดภัย ปริมาณ 1 – 5 มิลลิลิตร เก็บส่งตรวจในกรณีที่แพทย์สงสัย เยื่อหุ้มสมองหรือสมองอักเสบจากเชื้อไวรัสซิกา
5. **สารคัดหลั่งอื่น ๆ** เช่น น้ำคร่ำ รก ให้เก็บตัวอย่างตามข้อบ่งชี้ ตามแนวทางของกรมการแพทย์
- หมายเหตุ** ข้อ 3 – 5 ไม่ได้เก็บในผู้ป่วยทุกราย แต่ให้พิจารณาตามดุลยพินิจของแพทย์

การนำส่งตัวอย่าง

เมื่อเก็บ plasma, urine หรือตัวอย่างอื่นๆ ส่งตรวจให้นำหลอดบรรจุตัวอย่างใส่ถุงพลาสติก แช่ในกระติกที่มี ice pack หรือน้ำแข็ง กรณีที่มีตัวอย่างจากผู้ป่วยหลายราย ให้แยกถุงพลาสติก 1 ถุง ต่อ 1 ราย ส่งพร้อมใบนำส่ง (ภาคผนวก 2) ที่กรอกข้อความอย่างชัดเจน ภายใน 24 ชั่วโมง

1. **ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI) ในระยะแรกของอำเภอลขณะที่ยังไม่พบผู้ป่วยยืนยัน** เก็บตัวอย่างแยกตัวอย่างเป็น 2 ชุด ส่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ทั้ง 2 ชุด ซึ่งสำนักระบาดวิทยาจะเป็นผู้แบ่งตัวอย่างมา 1 ชุดเพื่อส่งตรวจห้องปฏิบัติการอื่นๆที่เป็นเครือข่ายตามความเหมาะสม
2. **เมื่อพบผู้ป่วยยืนยันแล้วในอำเภอล** ไม่ต้องแยกตัวอย่างเป็น 2 ชุด เนื่องจากจะส่งตรวจเพียง 1 แห่ง โดยส่งที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นหลัก และสำนักระบาดวิทยาจะพิจารณาส่งห้องปฏิบัติการอื่นๆ เมื่อเห็นว่าปริมาณตัวอย่างส่งตรวจต่อวันมากเกินไปเกินศักยภาพของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่จะสามารถตรวจให้เสร็จในเวลาที่กำหนด

ศูนย์ประสานงานการตรวจวิเคราะห์และเฝ้าระวังโรคทางห้องปฏิบัติการ (ศปส.)

- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข อำเภอลเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทร 0 2951 1485, 09 8552 5200
ในเวลา 08.30 – 18.30 น. ในวันราชการ และ 09.00 – 15.30 น. ในวันหยุดราชการ
- ถ้าต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมให้ติดต่อฝ่ายอาโบไวรัส โทร 0 2591 0207-14 ต่อ 99219 หรือ 99304 หรือ 99220 โทรสาร 0 2591 2153 ในเวลาราชการ 08.30 – 16.30 น.

เป้าหมายการควบคุมโรค เมื่อพบผู้ป่วยยืนยัน หรือผู้ป่วยสงสัย

เป้าหมาย	พื้นที่ทั่วไป	เขตเทศบาล	กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา
1) HI, CI = 0% ภายใน 5 วัน	- ทั้งหมู่บ้าน - กรณีที่บ้านผู้ป่วยอยู่ในพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ให้กำจัดลูกน้ำครอบคลุมครึ่งหมู่บ้านในทุกหมู่บ้านที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งอยู่ในรัศมี 100 เมตรของบ้านผู้ป่วย - รัศมี 100 เมตรในจุดที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำหลังจากมีอาการ	- รัศมี 100 เมตรรอบบ้านผู้ป่วย - รัศมี 100 เมตรในจุดที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำหลังจากมีอาการ	- รัศมี 100 เมตรรอบบ้านผู้ป่วย - รัศมี 100 เมตรในจุดที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำหลังจากมีอาการ
2) HI, CI < 5% ภายใน 14 วัน	- ทั้งตำบลที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่	- ทั้งชุมชนหรือหมู่บ้านที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่	-
3) HI, CI < 5% ภายใน 28 วัน	- ทั้งอำเภอที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่	- ทั้งตำบลที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่	- ทั้งชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่

สำหรับพื้นที่ที่พบผู้ป่วยยืนยัน แต่มีหลักฐานชัดเจนว่ารับเชื้อมาจากพื้นที่อื่น (imported case) โดยไม่พบผู้ป่วยรายอื่นเพิ่มเติมหลังจากค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมอย่างเต็มที่แล้ว (no local transmission) หรือกรณีที่พบผู้ที่ติดเชื้อไม่แสดงอาการ ให้เน้นการควบคุมโรคในข้อ 1

การจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรค

เนื่องจากการดำเนินงานเมื่อพบผู้ป่วยยืนยันมีกิจกรรมค่อนข้างมาก และต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ร่วมดำเนินการในระยะเวลาที่รวดเร็ว เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญในการทำงานก่อน-หลัง และการระดมกำลังคนจากส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. มีผู้ป่วยยืนยัน ไม่ว่าจะมีการแพร่เชื้อต่อในพื้นที่ (Confirmed case with or without local transmission)

- ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมและหญิงตั้งครรภ์
- พ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวแก่ 0, 3, 7, 14, 21, 28 และสำรวจและกำจัดลูกน้ำในวันที่ 0, 3, 5, 7, 14, 21, 28
- ทั้งหมู่บ้านให้มีค่า HI และ CI เป็น 0 ตั้งแต่วันที่ 5 เป็นต้นไป จากวันที่เริ่มดำเนินการควบคุมโรค (นับจากวันที่ทราบผลการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ) และควบคุมทั้งตำบลและอำเภอให้มีค่า HI และ CI น้อยกว่า 5 ภายใน 14 และ 28 วันตามลำดับ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ “เป้าหมายการควบคุมโรคฯ”)
- ควบคุมพาหะเข้มน้ำในพื้นที่รอยต่อ/เดินทางไปมา

- สำรวจและกำจัดลูกน้ำในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่กระจายโรคในวงกว้าง
    1. โรงพยาบาลในอำเภอที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่
    2. โรงเรียนในตำบลที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ และโรงเรียนประจำอำเภอซึ่งเป็นแหล่งรวมของนักเรียนจากหลายตำบล
    3. วัดในหมู่บ้านที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่และหมู่บ้านใกล้เคียง
  - ระดมทรัพยากรจากภายนอกมาช่วยสนับสนุน
- 2. มีผู้ป่วย PUI ที่อยู่ระหว่างการรอผลตรวจยืนยัน (PUI lab-pending)**
- ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมและหญิงตั้งครรภ์ พนยา สำรวจและกำจัดลูกน้ำ ในรัศมี 100 เมตร
  - ในรัศมี 100 เมตร ให้มีค่า HI และ CI เป็น 0 ตั้งแต่วันที่ 5 เป็นต้นไป จากวันที่เริ่มดำเนินการควบคุมโรค (กรณีผลแลปไม่ชัดเจน)
  - ระดมทรัพยากรจากภายนอกมาช่วยสนับสนุน หรือ ใช้ทรัพยากรจากภายในพื้นที่
- 3. มีผู้ป่วย PUI ที่ผลตรวจยืนยันเป็นลบ (PUI lab-excluded)**
- ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม พนยา สำรวจและกำจัดลูกน้ำ ในรัศมี 100 เมตร
  - ในรัศมี 100 เมตร ให้มีค่า HI และ CI เป็น 0 ตั้งแต่วันที่ 5 เป็นต้นไป จากวันที่เริ่มดำเนินการควบคุมโรค (กรณีผลแลปไม่ชัดเจน)
  - ใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่

ในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ในการควบคุมโรค บางจังหวัดใช้วิธีแบ่งตำบลเป็นสีเขียว เหลือง แดง เพื่อใช้ในการกำหนดลำดับการดำเนินการควบคุมโรค ดังนี้

- สีแดง คือ ตำบลที่พบผู้ป่วยยืนยัน
- สีเหลือง คือ ตำบลที่อยู่รอบๆ ตำบลที่พบผู้ป่วยยืนยัน
- สีเขียว คือ ตำบลอื่นๆ ที่เหลือ

การป้องกันตนเองของผู้สอบสวนโรค

เนื่องจากขณะที่ทำการสอบสวนและควบคุมโรค มีโอกาสที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับเชื้อจากการเข้าพื้นที่ ซึ่งยังไม่สามารถกำจัดยุงที่มีเชื้อก่อโรคได้หมด โดยเฉพาะในระยะวันแรกๆ ของการควบคุมโรคในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นควรมีการดำเนินการเพื่อป้องกันตัวเองของทีมปฏิบัติการดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบทีม logistic จัดหายาทากันยุงสำหรับทีมสอบสวนและควบคุมโรค
2. กำหนดให้มีผู้แจ้งเตือนประจำทีม (safety officer) ซึ่งทุกเข้าก่อนเริ่มออกปฏิบัติงานจะต้องแจ้งเตือนลูกทีมของตัวเองว่าได้ทายากันยุงแล้วหรือยัง ในกรณีที่การปฏิบัติงานกินเวลาหลายชั่วโมง อาจต้องพิจารณาว่าต้องมีการทายากันยุงรอบที่สองในวันเดียวกัน ตามจำนวนชั่วโมงการออกฤทธิ์ของยาทากันยุงแต่ละชนิดตามที่เขียนกำกับไว้ข้างซอง โดยเฉพาะกลุ่มยากันยุงที่เป็นสมุนไพร ซึ่งมักมีระยะเวลาการออกฤทธิ์สั้นกว่ากลุ่มที่เป็นสารเคมี

เอกสารอ้างอิง

1. Laboratory testing for Zika virus infection, Interim guidance 23 March 2016. World Health Organization. Available from: <http://www.who.int/csr/resources/publications/zika/laboratory-testing/en/>
2. Update: Interim Guidance for Health Care Providers Caring for Pregnant Women with Possible Zika Virus Exposure — United States, July 2016. MMWR. Weekly / July 29, 2016 / 65(29);739–744

แนวทางการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข กรณีโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

พจมาน ศิริอารยาภรณ์ ดารินทร์ อารีโยชคชัย
สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

จากการที่โรคติดเชื้อไวรัสซิกาเป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีผลกระทบรุนแรง ทั้งในด้านสุขภาพโดยเฉพาะเด็ก ในครรภ์ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ตลอดไปถึงระดับประเทศ ในการดำเนินการเมื่อพบผู้ป่วย ยืนยันโรคติดเชื้อไวรัสซิกาแม้เพียง 1 รายในพื้นที่ มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และต่อเนื่องอย่างน้อย 1 เดือน และกินบริเวณกว้างเป็นระดับอำเภอ (ในพื้นที่ทั่วไป) หรือตำบล (ในพื้นที่เขตเมือง) แล้วแต่บริบทของพื้นที่ จึงต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการระดมบุคลากร และทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ ทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้สามารถควบคุมป้องกันโรค และผลกระทบต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคติดเชื้อไวรัสซิกา

1. เพื่อให้การดำเนินการตอบโต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสซิกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
2. เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรและบุคลากรจากส่วนต่าง ๆ ทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุขในการจัดการกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสซิกาในพื้นที่
3. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการควบคุมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสซิการะหว่างภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากต่างพื้นที่

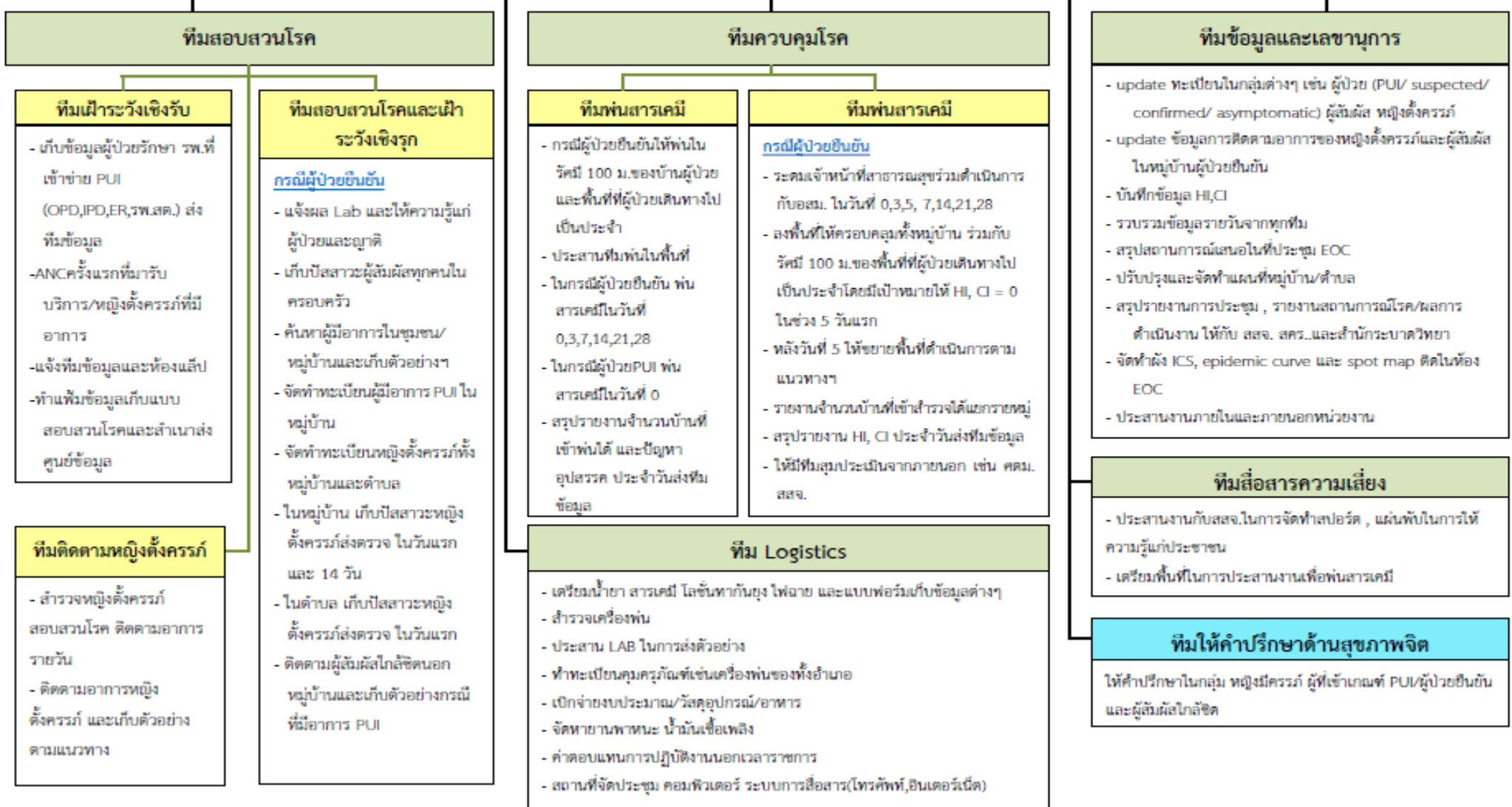
ขอบเขตงานในแต่ละระดับของ ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ

1. ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับอำเภอ เป็นพื้นที่หลักที่ต้องเปิดศูนย์ปฏิบัติการ ฯ และดำเนินการตามหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนด โดยอาจขอความช่วยเหลือจากอำเภออื่น ๆ หรือระดับจังหวัด ตามความเหมาะสมและบริบทของพื้นที่

2. ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับจังหวัด บทบาทหลักคือเป็นพี่เลี้ยงและผู้ให้การสนับสนุนทรัพยากรหรืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับอำเภอ
- อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในทุกหน้าที่แบบเต็มรูปแบบเหมือนในระดับอำเภอ แต่ให้มีผู้รับผิดชอบในจุดหลัก ๆ ที่จำเป็น เช่น ข้อมูล การควบคุมโรค การประสานงาน เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีบทบาทในการส่งเสริมผลการดำเนินงานของระดับอำเภอด้วย
  - หากเป็นไปได้ ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับจังหวัดควรย้ายจุดประสานงานและทีมงานไปอยู่ในอำเภอที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะกรณีที่ยังเพิ่งพบผู้ป่วยเพียงอำเภอเดียว
  - ในกรณีที่ไม่สามารถผสมผสาน ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับจังหวัดและอำเภอไว้ด้วยกัน หากเป็นไปได้ควรมีตัวแทนจากระดับอำเภอเข้าร่วมในการประชุมแต่ละครั้งของระดับจังหวัดเพื่อรายงานสถานการณ์และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบในพื้นที่ ซึ่งมักจะทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารที่ดีกว่าการประชุมทางไกล
3. ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับเขต เนื่องจากกรมควบคุมโรคกำหนดบทบาทให้ที่มระดับเขตต้องลงช่วยดำเนินการในทุกจังหวัดที่พบผู้ป่วยเป็นครั้งแรก โดยให้การช่วยเหลือทั้งทางด้านการควบคุมฯ และการสอบสวนควบคุมโรค จึงจำเป็นต้องมีการเปิด ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ระดับเขตเช่นกัน เพื่อระดมกำลังจากกลุ่มงานต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและกลุ่มงานอื่น ๆ เข้าร่วมดำเนินการในพื้นที่ งานที่พื้นที่ต้องการความช่วยเหลือจากระดับเขตหลัก ๆ คือ
- การพ่นกำจัดยุงตัวแก่ในหมู่บ้านที่พบผู้ป่วย การส่งเสริมผลการกำจัดลูกน้ำยุงลายในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นบทบาทของศูนย์ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง
  - การเป็นพี่เลี้ยงในงานสอบสวนโรค และงานข้อมูล ซึ่งเป็นบทบาทของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ดูแลพื้นที่

ผังบัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ด้านสาธารณสุข กรมโรคติดต่อไวรัสซิกา

ผู้บัญชาการเหตุการณ์

ผู้บัญชาการเหตุการณ์

- เป็นประธานการประชุมประจำวันของศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข ฯ
- เป็นผู้ตัดสินใจในการเพิ่มหรือลดระดับ ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ ตามสถานการณ์ในแต่ละระยะ
- ให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการแก้ปัญหาประจำวันของแต่ละกลุ่ม
- ประสานผู้บริหารในระดับที่สูงกว่าหรือผู้บริหารต่างหน่วยงาน ในกรณีที่ต้องการการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

ทีมเลขานุการ (อาจรวมกับทีมข้อมูลหรือแยกต่างหาก แล้วแต่บริบทของพื้นที่)

- ติดตามและรับคำสั่งของผู้บัญชาการในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานต่าง ๆ
- ติดตามงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการ รายงานความก้าวหน้าของแต่ละทีมที่มอบหมายงานไป
- ช่วยผู้บัญชาการเหตุการณ์ในการประสานงานทั้งในและนอกหน่วยงาน
- สรุปและบันทึกรายงานการประชุม
- สรุปผล/นำเสนอผลการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรค ใน EOC ทุกวัน.

ทีมเฝ้าระวังเชิงรับ

- เก็บข้อมูลผู้ป่วยรักษาในโรงพยาบาลที่เข้าข่าย PUI (แผนกผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน ห้องฉุกเฉิน งานเวชปฏิบัติ) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)
- ประสานให้มีการเก็บตัวอย่างในผู้ที่มาคลินิก ANC ในครั้งแรกที่มาใช้บริการและในหญิงตั้งครรภ์ที่มีอาการ
- ทำทะเบียนส่งผู้ป่วย ให้กับทีมข้อมูลและห้องปฏิบัติการ
- ทำแฟ้มข้อมูลเก็บแบบสอบสวนโรคและสำเนาส่งศูนย์ข้อมูล
- รายงานผู้ป่วยที่เข้านิยามให้ทีมแก้ทีมสอบสวนโรคและเฝ้าระวังเชิงรุก

ทีมติดตามหญิงตั้งครรภ์

- สำนวญหญิงตั้งครรภ์ สอบสวนโรค ติดตามอาการรายวัน
- ติดตามอาการหญิงตั้งครรภ์ และติดตามเก็บตัวอย่างตามแนวทางในแต่ละกลุ่ม

ทีมสอบสวนโรคและเฝ้าระวังเชิงรุก

กรณีพบผู้ป่วยยืนยัน

- แจ้งผล Lab และให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ รวมถึงการให้ความรู้แก่ชุมชนโดยพิจารณาการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงโดยใช้ดุลพินิจในแต่ละราย และคำนึงถึงความลับผู้ป่วยเพื่อลดผลกระทบทางสังคมต่อผู้ป่วยและผู้สัมผัสใกล้ชิด
- เก็บปัสสาวะผู้สัมผัสทุกคนในครอบครัว แต่กรณีที่มีอาการเข้าเกณฑ์ PUI ให้พิจารณาเก็บเลือด/ปัสสาวะตามแนวทางฯ
- ค้นหาผู้มีอาการเข้าเกณฑ์ PUI ในชุมชน/หมู่บ้านและเก็บตัวอย่างส่งตรวจตามแนวทางฯ
- จัดทำทะเบียนผู้มีอาการ PUI ในหมู่บ้าน
- จัดทำทะเบียนหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมู่บ้านและตำบล
  - ในหมู่บ้าน เก็บปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ส่งตรวจ ในวันแรก และที่ 14 วัน
  - ในตำบล เก็บปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ส่งตรวจ ในวันแรก
- ติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดที่อยู่นอกหมู่บ้านและเก็บตัวอย่างกรณีที่มีอาการ PUI

กรณีพบผู้ป่วย PUI

- สัมภาษณ์ผู้ป่วยและญาติตามแบบสอบสวนโรค
- ทำทะเบียนทุกคนในครัวเรือน ร่วมกับค้นหาผู้มีอาการ
- เก็บเลือด (หลอดม่วง) และปัสสาวะส่งตรวจในกรณีพบผู้ป่วย PUI รายอื่น ๆ
- รวบรวมแบบสอบสวนส่งทีมข้อมูล

ทีมพันสารเคมี

- กรณีผู้ป่วยยืนยัน ให้พันในรัศมี 100 ม.ของบ้านผู้ป่วย และพื้นที่ที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำ
- ประสานทีมพันในพื้นที่
- ในกรณีผู้ป่วยยืนยัน พันสารเคมีในวันที่ 0, 3, 7, 14, 21, 28
- ในกรณีผู้ป่วย PUI พันสารเคมีในวันที่ 0
- สรุปรายงานจำนวนบ้านที่เข้าพันได้ และปัญหาอุปสรรคประจำวันส่งทีมข้อมูล

ทีมกำจัดลูกน้ำ

กรณีพบผู้ป่วยยืนยัน

- ระดมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ร่วมดำเนินการกักขัง. ในวันที่ 0, 3, 5, 7, 14, 21, 28
- จัดอัตรากำลัง ในการลงพื้นที่ให้ครอบคลุมทั้งหมู่บ้านของบ้านผู้ป่วยและในรัศมี 100 ม.ของพื้นที่ที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำ โดยมีเป้าหมายให้ HI, CI ในหมู่บ้านและในรัศมี 100 ม. ของพื้นที่ที่ผู้ป่วยเดินทางไปเป็นประจำ = 0 ในช่วง 5 วันแรก จากนั้นขยายพื้นที่ดำเนินการ
- หลังวันที่ 5 ให้ขยายพื้นที่ดำเนินการตามแนวทางสอบสวนโรค หัวข้อ “เป้าหมายการควบคุมโรค เมื่อพบผู้ป่วยยืนยัน หรือผู้ป่วยสงสัย”
- รายงานจำนวนบ้านที่เข้าสำรวจได้แยกรายหมู่
- สรุปรายงาน HI, CI ประจำวันส่งทีมข้อมูล
- ให้มีทีมสุ่มประเมินจากภายนอก เช่น ศตม., สสจ.

กรณีพบผู้ป่วย PUI

- จัดอัตรากำลัง ในการลงพื้นที่บ้านผู้ป่วยและรัศมี 100 เมตร
- ประสานทีมท้องถิ่นและอสม.กำจัดลูกน้ำ
- สรุปรายงาน HI, CI ประจำวันส่งทีมข้อมูล

ทีม Logistics

- เตรียมอุปกรณ์น้ำยา สารเคมี โลชั่นทากันยุง ไฟฉาย และแบบฟอร์มสำรวจลูกน้ำ สำรวจผู้ป่วย PUI แบบสอบสวนโรค
- สำรวจเครื่องฟ่น
- ประสาน LAB ในการส่งตัวอย่าง
- ทำทะเบียนคุมครุภัณฑ์เช่นเครื่องฟ่นของทั้งอำเภอ
- เบิกจ่ายงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์/อาหาร
- จัดหายานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง
- ดำเนินการเพื่อจัดทำค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการแก่ทีมงาน
- จัดหาและเตรียมสถานที่จัดประชุม คอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสาร(โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)

ทีมข้อมูล

- update ทะเบียน
  - ผู้ป่วย PUI/suspect/confirm/asymptomatic
  - ผู้สัมผัส
  - หญิงตั้งครรภ์
- update ข้อมูลการติดตามอาการของหญิงตั้งครรภ์และผู้สัมผัสในหมู่บ้านของผู้ป่วยยืนยัน
- บันทึกข้อมูล HI, CI
- รวบรวมข้อมูลรายวันจากทุกทีม
- สรุปสถานการณ์เสนอในที่ประชุม EOC
- ปรับปรุงและจัดทำแผนที่หมู่บ้าน/ตำบล
- สรุปรายงานสถานการณ์โรค/ผลการดำเนินงาน ให้กับ สสจ. สคร. และสำนักระบาดวิทยา ทุกวันในระยะแรก และห่างออกเมื่อสถานการณ์ดีขึ้น
- จัดทำผัง ICS, epidemic curve และ spot map ติดในห้อง EOC

ทีมสื่อสารความเสี่ยง

- ประสานงานกับสสจ. ในการจัดทำสปอร์ต, แผนที่พบในการให้ความรู้แก่ประชาชน
- สื่อสารประชาชนเพื่อเตรียมพื้นที่ในการพ่นสารเคมี

ทีมให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต

ให้คำปรึกษาในกลุ่ม

- หญิงมีครรภ์
- ผู้ที่เข้าเกณฑ์ PUI/ผู้ป่วยยืนยัน
- ผู้สัมผัสใกล้ชิด

ภาคผนวก

แบบสอบถามผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

1. ข้อมูลทั่วไป PUI ไข่ออกผื่น PUI หญิงตั้งครรภ์ PUI ทารกศีรษะเล็ก PUI GBS
 ชื่อ.....นามสกุล..... เพศ ชาย หญิง อายุ.....ปี.....เดือน
 อาชีพ(OCC)..... ลักษณะงานที่ทำ(OCC2)..... โรคประจำตัว(UD)..... โทร.....
 ที่อยู่ขณะป่วย บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 โรงเรียน/สถานที่ทำงาน..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 ประวัติเดินทางก่อนป่วย 14 วัน และหลังป่วย 5 วัน (นอกเหนือจากโรงเรียนและที่ทำงาน)

- (1) สถานที่..... วันที่เดินทาง.....
 (2) สถานที่..... วันที่เดินทาง.....
 (3) สถานที่..... วันที่เดินทาง.....

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่จริง..... คน ผู้ที่มีอาการไข้/ผื่น จำนวน..... คน (ระบุ)
 (1) ชื่อ..... ความเกี่ยวข้อง .....วันที่มีอาการ.....
 (2) ชื่อ..... ความเกี่ยวข้อง .....วันที่มีอาการ.....

2. อาการและอาการแสดง

วันเริ่มป่วยของอาการแรก (ONSET) วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

- 1) ผื่น (RASH) 1 มี 2 ไม่มี วันที่เริ่มออกผื่น ...../...../.....
 - ชนิดผื่น ..... - ระยะเวลาของผื่น.....วัน
 - บริเวณที่พบผื่น (ใส่ตัวเลขเรียงลำดับก่อน-หลัง) ใบหน้า ไหล่ แขน ขา ลำตัว
 อื่น ๆ .....
- 2) ไข้ (FEVER) 1 มี 2 ไม่มี วันที่เริ่มมีไข้ ...../...../.....
 3) ตาแดง (CONJ) 1 มี 2 ไม่มี วันที่เริ่มตาแดง ...../...../.....
 4) ปวดข้อ (ARTHRI) 1 มี 2 ไม่มี วันที่เริ่มปวดข้อ...../...../.....
 5) ข้อบวม/แดง/ร้อน (JTSWE) 1 มี 2 ไม่มี วันที่เริ่มข้อบวม/แดง/ร้อน ...../...../.....
 6) ต่อม้ำเหลืองโต (LYMP) 1 มี 2 ไม่มี ตำแหน่งที่ต่อม้ำเหลืองโต.....
 7) ปวดกล้ามเนื้อ (MYAL) 1 มี 2 ไม่มี
 8) ปวดศีรษะ (HEADAC) 1 มี 2 ไม่มี
 9) อ่อนเพลีย (FATIOQ) 1 มี 2 ไม่มี
 10) กลุ่มอาการทางเดินหายใจส่วนบน (URI) 1 มี 2 ไม่มี
 11) กลุ่มอาการกิลแลง-บาร์เร (GBS) 1 มี 2 ไม่มี
 12) อื่น ๆ ระบุ.....

**ข้อ 13) และ 14) ตอบเฉพาะกลุ่มหญิงตั้งครรภ์

- 13) คลอดทารกแรกเกิดศีรษะเล็ก (BABYMICRO) 1 มี 2 ไม่มี 3 ยังไม่ทราบ
 14) ทารกในครรภ์ศีรษะเล็ก (FETUSMICRO) 1 มี 2 ไม่มี 3 ยังไม่ทราบ

3. ปัจจัยเสี่ยงในช่วง 14 วันก่อนเริ่มป่วย

- 1) สัมผัสผู้ป่วยไข่ออกผื่นก่อนป่วย (RISK1) 1 ใช่ 2 ไม่ใช่
 2) ไปทำงานกับคนที่มีอาการไข้ ออกผื่น (RISK2) 1 ใช่ 2 ไม่ใช่
 3) มีคนในครอบครัว มีอาการไข้ ออกผื่น (RISK3) 1 ใช่ 2 ไม่ใช่

- 4) ท่านเดินทางไปในพื้นที่ที่มีประวัติเสี่ยงโรคชิก้า (RISK4) 1ใช่ 2ไม่ใช่
- 5) บ้านอยู่ในละแวกบ้านผู้ป่วยสงสัย/ยืนยันโรคชิก้า (RISK5) 1ใช่ 2ไม่ใช่
- โดยอยู่ในรัศมี 1] 0 - 25 เมตร 2] 26 - 50 เมตร 3] 51 - 100 เมตร 4] เกิน 100 เมตร

4. การเก็บตัวอย่างตรวจ Zika

การส่งตรวจ	ระบุวันที่หากมีการส่งตัวอย่างตรวจ	ไม่ส่ง
1) Zika PCR จากปัสสาวะ (ZURIDATE)	...../...../.....	☐ ไม่ส่ง
2) Zika PCR จากเลือด (ZPCRDAT)	...../...../.....	☐ ไม่ส่ง
3) Zika PCR ตัวอย่างอื่นๆ (OTHPCR) โปรดระบุ.....	...../...../.....	
4) Zika IgM (ZlgMDATE) เฉพาะเด็กทารก และ GBS	...../...../.....	☐ ไม่ส่ง
5) Zika IgG (ZlgGDATE) เฉพาะเด็กหัวเล็กที่ Zika IgM negative	...../...../.....	☐ ไม่ส่ง

5. สรุปผลการสอบสวน

- 1) สรุปผู้ป่วย (CASE) 1.PUI 2.Suspected 3.Confirmed 4.Asymptomatic infection
- 2) วันที่ยืนยันการติดเชื้อ เฉพาะกรณีผู้ป่วยยืนยันหรือติดเชื้อไม่มีอาการ (CONFDATE) ...../...../.....
- 3) ที่มาของผู้ป่วย (TYPE) 1.มารับการรักษา 2.หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์
 3.ค้นหาย้อนหลังจากโรงพยาบาล 4.ค้นหาเพิ่มเติมจากกลุ่มอื่น ๆ ระบุ.....
 5.ผู้สัมผัส (กรณีตอบข้อ 5 โปรดระบุ)
เป็นผู้สัมผัสของผู้ป่วยยืนยัน ชื่อ.....
 5.1ผู้สัมผัสร่วมบ้าน 5.2ผู้สัมผัสร่วมโรงเรียน/ที่ทำงาน 5.3ผู้ที่อยู่ในรัศมี 100 เมตร
 5.4ผู้ที่ย่านนอกรัศมี 100 เมตร 5.5หญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่เป้าหมาย
 5.6หญิงตั้งครรภ์นอกพื้นที่เป้าหมาย 5.7อื่น ๆ ระบุ.....

6. เฉพาะหญิงวัยเจริญพันธุ์ให้ถามเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

- 1) ตั้งครรภ์หรือไม่ (PREG) 1ใช่ 2ไม่ใช่ 3ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ
- 2) เดือนที่กำหนดคลอด (DELIVER) ...../..... ระบุเดือน/ปี
- 3) อายุครรภ์เมื่อพบครั้งแรก (GAMEET) ..... สัปดาห์
- 4) อายุครรภ์เมื่อพบหรือสงสัยว่าติดเชื้อ (GAINFECT) ..... สัปดาห์
- 5) ผลการตั้งครรภ์ (PREGOUT)
 1คลอดทารกปกติ 2คลอดทารกผิดปกติ 3ทารกเสียชีวิตเมื่อแรกเกิด
 4ทารกตายในครรภ์ (GA 28 wk เป็นต้นไป) 5แท้งบุตร (GAN้อยกว่า 28 wk) 6ยังไม่คลอด

ชื่อผู้สอบสวน.....ตำแหน่ง.....
ที่ทำงาน.....วันที่สอบสวน.....โทรศัพท์.....

หมายเหตุ: กรุณาส่งสำเนากระดาษตรวจทาง email: zikaboe@gmail.com หรือ Fax: 02-591-8579

เพื่อเป็นหลักฐานการสนับสนุนค่าตรวจ Lab

แบบสรุปค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (HI, CI)

หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ผู้สำรวจ..... วันที่สำรวจ.....

บ้าน

จำนวนหลังคาเรือนที่สำรวจ หลังคาเรือน พบลูกน้ำ หลังคาเรือน HI = %
 จำนวนภาชนะที่สำรวจ ภาชนะ พบลูกน้ำ ภาชนะ CI = %

รพ./ รพ.สต.

จำนวนภาชนะที่สำรวจ ภาชนะ พบลูกน้ำ ภาชนะ CI = %

โรงเรียน

จำนวนภาชนะที่สำรวจ ภาชนะ พบลูกน้ำ ภาชนะ CI = %
 จำนวนหลังคาเรือนที่สำรวจ หลังคาเรือน พบลูกน้ำ หลังคาเรือน HI = %
 *** (บ้านพักครู) ***

วัด

จำนวนภาชนะที่สำรวจ ภาชนะ พบลูกน้ำ ภาชนะ CI = %

แบบสำรวจลูกน้ำยุงลายในหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ผู้สำรวจ..... วันที่สำรวจ.....

ที่	บ้าน เลขที่	สมาชิก	พื้นที่ สำรวจ	น้ำใช้		น้ำกิน		แจกัน		ขาคู		จานรองกระถาง		ยางรถยนต์		อ่างบัว		เศษภาชนะ		อื่น ๆ		รวม			
				ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ
1			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
2			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
3			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
4			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
5			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
6			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
7			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
8			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
9			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
10			นอกบ้าน																						
			ในบ้าน																						
รวม																									

สำรวจ	<input type="text"/>	หลังคาเรือน	พบลูกน้ำยุงลาย	<input type="text"/>	หลังคาเรือน	ค่า HI	<input type="text"/>		ประชากรที่สำรวจ	<input type="text"/>	คน		
สำรวจ	<input type="text"/>	ภาชนะ	พบลูกน้ำยุงลาย	<input type="text"/>	ภาชนะ	ค่า CI	<input type="text"/>		พบผู้ป่วย	<input type="text"/>	ราย		